

Socialudvalget  
SOU alm. del - Bilag 13  
Offentligt

# Sociale stramninger giver flere konflikter

**Politikernes krav om at skære i kontant-hjælpen til genstridige klienter giver flere konflikter på landets socialforvaltninger. Det rammer sagsbehandlerne i form af både trusler og mere papirarbejde.**

AF SIMON KRUSE, JOURNALIST  
FOTO: HANNE LOOP

● Harald Pedersen sad på sit kontor og holdt møde med en kollega, da en mand i 40erne brasede ind ad døren. Med et par stormskridt stod han foran skrivebordet og tog fat i kraven på den 49-årige socialrådgiver, mens han hævede sin knyttede næve.

- Jeg har ingen penge. Jeg har brug for penge, hvædede manden.

Harald Pedersen nåede ikke meget andet end at sige "slip mig", før manden fortrød. Hans ansigt krakelerede, og han faldt ned på en stol og begyndte at græde. Han var træt og havde ikke spist i lang tid, lød hans spæde undskyldning.

Episoden ligger to måneder tilbage, men den står stadig helt klart for Harald Pedersen, der arbejder i socialforvaltningen i den sydsjællandske kommune

Fladså. Kort inden hændelsen havde han stoppet mandens kontanthjælp, fordi han ikke havde reageret på kommunens henvendelser, og fordi han ikke var mødt på sit aktiveringstilbud. Det var blevet for meget for manden, der var flygtning og led under alvorlige krigstraumer.

Spørger man Harald Pedersen, så er konflikten blandt andet en konsekvens af, at man siden 1. juli sidste år ikke længere kan foretage en individuel vurdering, før man beslutter at trække folk i kontanthjælpen, når de ikke møder op i deres aktivering.

- Man kan ikke undskylde hans opførsel, men man kan måske godt sætte sig ind i hans situation. Praksis er blevet hårde, og når man presser folk økonomisk, så giver det uvægerligt flere konflikter, siger han.

## Flere trusler

Laila Holm Gudmund er medarbejderkonsulent i Fladså og syv andre sjællandske kommuner og sidder også i koordinationsudvalget for fire kommuner. Hun arbejder blandt andet med trusler mod medarbejdere og vurderer ud fra samtaler med de ansatte, at der er en stigning i antallet af konflikter, og at flere af konflikterne ender i korporlige trusler. Den stigning kæder hun sammen med den strammere praksis på det sociale område.

- Der har været sanktionsmuligheder i lovgivningen i lang tid, men det er først på det seneste, at mange kommuner er begyndt at håndhæve dem strengt. Jeg kan se, at medarbejderne i de kommuner, som følger sanktionsreglerne nøje efter bogen, oplever flere konflikter og trusler end

*Praksis er blevet hårdere, og når man presser folk økonomisk, så giver det uvægerligt flere konflikter, mener Harald Pedersen, socialrådgiver i Fladså Kommune. Han har blandt andet oplevet at blive hevet i kraven og truet med en knyttet næve.*

hvert fald Simon Thorbæk, der er lektor i socialret ved Den Sociale Højskole i København.

- Kommunerne har fået travlt med at stramme op, fordi de bliver åndet i nakken af staten. Beskæftigelsesministeren har lagt et stærkt pres på kommunerne for at bruge lovens sanktionsmuligheder og lægge låg over udbetalingerne. Desuden ser vi efterhånden også et lokalt politisk pres fra kommunalbestyrelserne for at gennemgå bestemte sagstyper, siger han.

Han henviser også til nye regler, som giver ministeriet mulighed for at fratage kommunerne deres refusion, hvis de ikke overholder reglerne. Det vil staten blandt andet kontrollere ved at kræve løbende indberetninger til arbejdsmarkedsstyrelsen og flere stikprøvekontroller. Alt det betyder, at sagsbehandlere må tage flere konflikter med borgerne.

- Når man vælger en hård linie, så bliver flere klienter både rasende og fortvivlede. Normalt siger man, at det er væsentligt at opbygge et tillidsforhold til borgeren, men hvis man stiller sig ensidigt an som kontrollant, så udebliver muligheden for en positiv samtale, siger Simon Thorbæk.

### Et godt hjerte

Harald Pedersen fra Fladså Kommune oplever, at den øgede kontrol med de sociale sager giver mere arbejde i hverdagen. I Fladså Kommune laver sagsbehandlere månedlig opfølgning på aktiveringskravet, og oveni kommer både en socialfaglig og en økonomisk opfølgning på alle klienter. Det koster flere arbejdsdage om måneden, mener han.

Hvis en klient eksempelvis udebliver et par timer fra aktivering eller sprogskole, så skal de trækkes i kontanthjælpen. Det skal registreres, der udsendes et

brev, og der skal tilbydes parts-høring, selvom det måske kun drejer sig om 30 kroner.

- Jeg er ikke modstander af at stille krav til klienterne - i mange tilfælde hjælper det faktisk - men det placerer sagsbehandlere i en mere udsat position, siger han.

Konsulent Laila Holm Gudmund er bekymret for tendensen i lyset af de øgede muligheder for statslig kontrol fremover.

- Jeg er overbevidst om, at problemet vil vokse. Det betyder, at mange af dem, som blev sagsbehandlere af et godt hjerte, vil få det rigtig hårdt. De vil blive sygemeldt eller søge bort, frygter Laila Holm Gudmund.

*Denne artikel har også været bragt i Kommunalbladet.*

andre. Det slider på sagsbehandlere, siger Laila Holm Gudmund.

Hun fremhæver især aktiveringskravet og de såkaldte rådighedsvurderinger som områder, hvor praksis er blevet strengere i flere kommuner.

- Langt flere vurderes i dag at stå til rådighed for arbejdsmarkedet. Før ville man måske sige, at en alkoholiker eller en enlig mor med en svær samværssag ikke var til rådighed, men det har ændret sig drastisk. Nu skal man virkelig være dårlig for at falde igennem, siger Laila Holm Gudmund.

### Ånde i nakken

Årsagerne til, at kommunerne pludselig er begyndt at stramme op på praksis, skal findes både i økonomien og forsøg på øget styring fra politisk side. Det mener i

## Det siger loven

Kontanthjælpen nedsættes med en tredjedel i tre uger, hvis man

- udebliver fra aktiverings tilbud
- udebliver fra et møde med en sagsbehandler
- afviser et tilbud om arbejde uden rimelig grund
- ikke er jobsøgende eller undlader at lægge sit cv i AF's jobdatabase

Hvis overtrædelsen sker anden gang, trækker man en tredjedel i kontanthjælpen i 20 uger.

I grovere tilfælde stoppes hjælpen helt, for eksempel hvis udeblivelsen har karakter af en afvisning af tilbuddet, eller hvis man selv er skyld i at miste sit arbejde.

Siden 1. juli 2004 får familier på kontanthjælp mindre støtte, fordi der er lagt løft over den samlede hjælp, man kan modtage inklusive den individuelle boligstøtte.

I december 2004 trådte den såkaldte visitationsværktøjskasse i kraft. Alle kontanthjælpsmodtagere skal vurderes ud fra faste kriterier. Der stilles dermed højere krav, for en klient kan siges ikke at stå til rådighed for arbejdsmarkedet. (se artikel side 4 i Socialrådgiveren nr. 23/04)

# En blød overgang

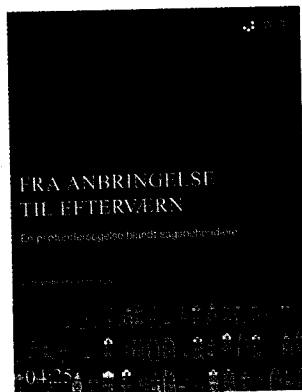
Efterværnsforløb er et tilbud til udsatte unge, der efter en anbringelse skal til at stå på egne ben. Men de mest udsatte takker ofte nej.

AF MORTEN SKÆRBÆK

● 18-års fødselsdagen er for de fleste unge en glædelig begivenhed, der betyder adgang til diskoteker og måske endda forældrenes bil. For de godt 14.000 børn og unge, der i Danmark er anbragt på en institution eller i en plejefamilie, markerer dagen derimod en overgang, hvor den unge så at sige "vokser ud af" plejefamilien eller institutionen og skal til at stå på egne ben. Og det medfører ofte problemer, viser både danske og internationale erfaringer.

- Ofte er unge, der har været anbragt, mere sårbare end andre unge. Det kan være i forhold til uddannelse og job eller det at administrere deres egne penge. Men også basale livsfærdigheder som at lave mad, vaske tøj og gå i bad hver dag kan være et problem, forklarer Laila Dreyer Espersen fra Socialforskningsinstituttet (SFI).

Hun står bag en ny undersøgelse, der har haft til formål at opsamle nogle af erfaringerne med de såkaldte efterværnsforløb, der er et tilbud til udsatte unge om eksempelvis at få en



voksen kontaktperson, fra de fylder 18, til de bliver 23 år. Efterværnsforløb blev indført i Serviceloven i 2001, og hensigten med forløbene er at blødgøre overgangen fra at være anbragt ung i en plejefamilie eller en institution til at skulle klare sig selv.

Undersøgelsen fra SFI bygger på samtaler med blandt andre 16 sagsbehandlere, der arbejder med efterværnsforløb. Målet har været at finde ud af, hvad der virker, når de unge skal gøres klar til et selvstændigt voksenliv.

- Det er vanskeligt at finde en bestemt systematik i de tilfælde, hvor efterværnsforløb har fungeret godt. Men højskoleophold, praktikpladser og imødekommen-

de slægtninge er alle ting, der peger i den rigtige retning, forklarer Laila Dreyer Espersen.

Det er altså stor forskel på, hvordan de enkelte efterværnsforløb strikkes sammen, men en del af et efterværnsforløb kan være, at den unge får tilknyttet en kontaktperson eller en personlig rådgiver. En kontaktperson er en voksen, der vejleder den unge om alt fra uddannelse og job til mere sociale spørgsmål, mens en personlig rådgiver derimod udelukkende rådgiver den unge om job og uddannelse.

## Frivillig ordning

På institutionen Turbo i Århus er fire unge mellem 20 og 23 tilknyttet i et efterværnsforløb. De unge bor for sig selv, men har en fast kontaktperson fra institutionen, som de altid kan komme i kontakt med. Desuden mødes de unge med hinanden hver 14. dag.

Turbo startede med efterværnsforløb som et forsøg i 1998, altså tre år før ordningen blev gjort permanent. Og ifølge leder på Turbo Marleen Stefansen er det primært spørgsmål om sociale netværk, økonomi, beskæftigelse og bolig, som er i fokus.

- De kommer fra meget ustabile familieforhold og bruger deres kontaktperson til at drøfte spørgsmål med, som andre unge på den alder normalt drøfter med en forælder.

Efterværns-tilbudet stopper, når den unge fylder 23, men ifølge Marleen Stefansen hænder det, at nogle af de unge også efter 23 års fødselsdagen hen-

vender sig med spørgsmål. Og de bliver ikke afvist.

- Men succeskriteriet er klart, at de etablerer andre netværk, som de erstatter os med, inden de fylder 23, siger hun.

Ifølge Laila Dreyer Espersen fra SFI er det ikke en forudsætning for at komme i et efterværnsforløb, at man har været anbragt, ligesom det langt fra er alle anbragte unge, der har behov for et efterværnsforløb. Det er den

## Fakta om efterværnsforløb

424 unge mellem 18 og 23 har en kontaktperson.  
207 unge mellem 18 og 23 har en personlig rådgiver.  
1.536 unge mellem 18 og 23 er fortsat i anbringelse.

(Kilde: Socialforskningsinstituttet)

# Erstatning til medlem

**Forvaltningsloven blev ikke overholdt i forbindelse med et ansættelsesforløb, og en socialrådgiver fik derfor 20.000 kroner i erstatning.**

AF MORTEN SKÆRBÆK

● Det kan nytte at brokke sig, når de kommunale chefer går over strengen. Det er læren af en sag fra Varde Kommune, hvor DS' Region Syd netop har skaffet en erstatning på 20.000 kroner til et kvindeligt medlem. Medlemmet blev stik imod Forvaltningsloven konfronteret med personlige oplysninger om et tidligere sygdomsforløb, da hun søgte et job i Varde Kommune, hvor hun også bor.

I Region Syd er det faglig konsulent Anni Ladefoged, der har kørt sagen. Hun blev tilbage i november 2004 kontaktet af den pågældende kvinde.

Kvinden var efter at have været til jobsamtale i Varde Kommune blevet ringet op af en af dem, der havde deltaget i jobsamtalen. Vedkommende konfronterede hende i telefonen med, at hun tidligere har modtaget sygedagpenge fra Varde Kommune. Blandt andet blev hun spurgt, om hun stadig tog antidepressiv medicin. Det viste sig, at en fra ansættelsesudvalget ved jobsamtalen havde genkendt kvinden som tidligere klient i kommunen og herefter havde tjekket hendes journal og lægeakter.

Og det må kommunen som bekendt ikke.

## Når en ansøger er kendt?

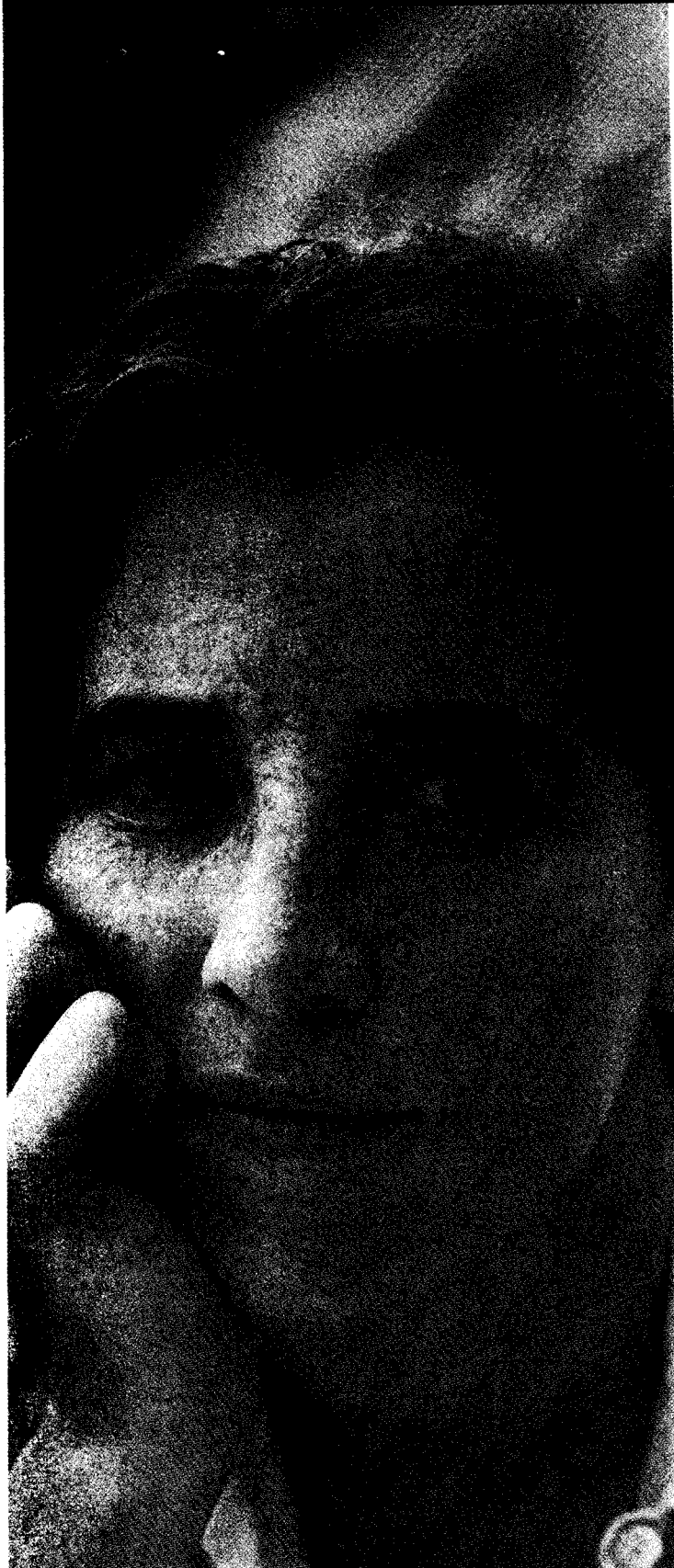
Anni Ladefoged fra Region Syd klagede derfor over forløbet til Varde Kommune, og efter nogen tid gik kommunen så med til at udbetale en erstatning til det forurettede medlem.

Anni Ladefoged fra Region Syd siger om forløbet:

- Det er naturligvis vigtigt, at Forvaltningsloven er kendt af alle i systemet - også på chefniveau. Men det er lige så vigtigt, at DS-medlemmerne er opmærksomme på, at det nytter at klage.

Socialchef i Varde Kommune Steen Rohr Dietrichsen vil ikke kommentere den enkelte sag, men vedgår, at kommunen naturligvis skal holde sig inden for lovens rammer. Han mener dog, at sagen rejser et principielt dilemma i de tilfælde, hvor en ansøger er kendt som klient i kommunen:

- Der kan tvivlen jo så ikke komme ansøgeren tilgode, når kendskabet ikke kan drøftes i åbenhed. Alternativet er så måske, at en sådan ansøgning vil ryge nederst i bunken, for hvem kan se helt bort fra en viden, der er kendt?



unges sagsbehandler, der skal tilbyde den unge efterværnsordningen, hvis vedkommende har behov for det, men den unge bestemmer selv, om han eller hun vil tage imod tilbudet.

- Jeg er i min undersøgelse kommet frem til, at der er to typer af tidligere anbragte unge, der ikke kommer i et efterværnsforløb. Der er dem, der er så vel-fungerende, at de ikke har behov for det. Men så er der altså også

dem, der er så dårlige, at de melder pas over for ordningen. De har simpelt hen glædet sig til at blive 18 og komme ud af systemet. Jeg har hørt fra flere sagsbehandlere, at den sidste gruppe ganske enkelt forsvinder ud mellem fingrene på dem, forklarer hun.

*Undersøgelsen om efterværnsforløb kan rekvireres hos Socialforskningsinstituttet [www.sfi.dk](http://www.sfi.dk).*